

ΑΠΟ ΒΔΟΜΑΔΑ ΣΕ ΒΔΟΜΑΔΑ

ΔΙΑΛΟΓΟΙ ΔΥΟ ΚΟΥΤΩΝ

Η ΓΛΩΣΣΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

- Πού τρέχεις έτσι ;
 — Άσε με ! Είμαι βιαστικός. Τρέχω στη Μητρό-
 πόλη.
 — Στην εκκλησιά ;
 — Όχι ! Στο Μητροπολιτικό Μέγαρο. Έχω δου-
 λειά, πού δέν σηκώνει αναβολή. Σπουδαία δουλειά !
 — Μήπως και πρόκειται να βγάλης άδεια για γά-
 μο ; Σάν πολὺ συζητημένο σὲ βλέπω...
 — Τί λές, χριστιανέ μου ; Ἐγὼ εἶμαι παντρεμένος
 ἐδῶ και εἴκοσι χρόνια. Δὲ βλέπεις και τὸ παιδί ;
 — Νά σου ζήση ! Και πού τὸ πᾶς τὸ παιδί, τέτοια
 ὥρα ; Δέν τὸ βλέπεις τὸ κακόμοιρο ; Τοῦ βγήκε ἡ
 γλώσσα ἀπ' τὴ ζέστη.
 — Μὰ γι' αὐτὸ ἴσα-ἴσα τὸ πάω στη Μητρόπολη.
 — Ἐλα Παναγία μου ! Τί νὰ κάνη τὸ παιδί στη
 Μητρόπολη ; Μήπως τῶχεις ταμμένο ;
 — Όχι, φίλε μου. Τὸ πάω νὰ τοῦ κανονί-
 σο υ ν ε τὴ γλώσσα. Ἐκεῖ μοῦ εἶπαν πὼς κανονίζουνε,
 λέει, τὴ γλώσσα τῶν παιδιῶν. Πρῶτα ὁ Θεός, τὸ παι-
 δί μου θέλω νὰ τὸ κάνω ἄνθρωπο.
 — Και τί γλώσσα μιλάει τώρα τὸ παιδί σου ;
 — Τὴ γλώσσα τοῦ μπαμπᾶ του. Αὐτὰ ὅμως εἶναι
 μαλλιάρια. Τώρα, πού εἶναι μικρὸ ἀκόμα, πρέπει νὰ
 τοῦ κανονίσω τὴ γλώσσα του. Δέν κάνω καλά ;
 — Καλὰ και περικοლა ! Ἄμποτε νὰ εἶχα κ' ἐγὼ
 παιδί νὰ τὸ πάω. Για μένα, βλέπεις, δὲ φρόντισε ὁ
 πατέρας μου ὁ μακαρίτης. Κι' ἀπόμεινα μαλλιάρης.
 — Ὅπως κ' ἐγὼ. Δὲ βλέπεις τὰ χάλια μας ; Πάω
 λοιπόν.
 — Ἄκουσ' ἐδῶ ! Ἡ Μητρόπολη, ξέρεις, δὲ σὲ
 φτάνει. Ἄμα ξεμπερδέψης ἀποκεῖ, πρέπει νὰ πᾶς
 στη Νομαρχία.
 — Στη Νομαρχία ; Τί νὰ κάνω, χριστιανέ μου στη
 Νομαρχία ; Μήπως πρόκειται νὰ θγάλω κανένα δια-
 βατήριο ;
 — Πού ζῆς καὶ μὲνε ; Στη Νομαρχία δὲ θγάζουν
 μονάχα διαβατήρια. Κανονίζουνε κ' ἐκεῖ τὴ γλώσσα
 τῶν παιδιῶν. Μόνο, πάρε τὸ παιδί σου και τράβα κ'
 ἀποκεῖ.
 — Θὰ ξεμπερδέψω τουλάχιστον ἐκεῖ ;
 — Μὴ βιάζεσαι ! Ἄποκεῖ θὰ τραβήξῃς στὸ Πα-
 νεπιστήμιο και θὰ ζητήσης τὸν καθηγητὴν τοῦ Διοι-
 κητικῶ Δικαίου. Πρέπει νὰ κανονίσῃ κ' αὐτὸς τὴ
 γλώσσα τοῦ παιδιοῦ σου.
 — Μὰ ἐγὼ, μωρὲ μάτια μου, θὰ τὸ κάνω γιατρὸ
 τὸ παιδί μου. Δὲ θὰ τὸ κάνω δικηγόρο.
 — Δέν ἔχει νὰ κάνη. Τὴ γλώσσα τὴν κανονίζουνε
 οἱ δικηγόροι. Οἱ γιατροὶ δίδουνε μονάχα καθάρσια.
 Μὰ για νὰ καθάρισῃ ἡ γλώσσα τοῦ παιδιοῦ σου, δὲ
 φτάνει τὸ καθάρσιο.
 — Ἄφου εἶν' ἔτσι, νὰ πάω. Τί νὰ γίνῃ !
 — Ὑστερα...

- Ἐχει κ' ἄλλα θάσανα ἀκόμα ;
 — Πολλά ! Ὑστερ' ἀπὸ 'κεῖ, θὰ τὸ πᾶς τὸ παιδί
 σου στὸ Χατζηδάκι και τὸ Σινιά.
 — Τί εἶναι πάλι αὐτοί ; Γιατροί ;
 — Εἶναι στοματολόγοι.
 — Ὀδοντογιατροὶ δηλαδή ;
 — Όχι ! Γλωσσολόγοι. Θὰ πᾶς ὅμως και στοὺς ὀ-
 δοντογιατροὺς. Μὴ στενοχωριέσαι !
 — Τί νὰ μοῦ κάνουνε πάλι κ' αὐτοί ;
 — Αὐτὸ δέν τὸ ξέρω ἐγὼ. Εἶδα πὼς στὸ συνέδριο,
 ποῦγινε στη Μητρόπολη, καλέστηκαν πολλοὶ κ' ἀπ'
 αὐτοὺς. Για νὰ τοὺς καλέσουνε, πάει νὰ πῆ πὼς κατ'ὶ
 ξέρουνε. Τράβα λοιπόν και μὴ χασομερᾶς.
 — Τι θὰ κάνω ; Θὰ πάω ! Για τὸ παιδί του κανεὶς
 δέν πρέπει νὰ λογαριάζῃ κόπους κ' ἔξοδα. Ὅσο εἶναι
 εἶναι μικρὸ ἀκόμα, πρέπει νὰ τοῦ κανονίσω τὴ γλώσ-
 σα του.
 — Πάρ' το λοιπόν και τρέχα.
 — Αὐτὸ κάνω. Κι' ὁ Θεὸς βοηθός !

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

ΘΕΑΤΡΙΚΑ

Ὁ «Ἐπιθεωρητὴς» τοῦ Γκόγκολ.

Τὴν ἐποχὴ πού ὁ ρομαντισμὸς μεσουρανοῦσε στὸ
 Παρίσι, μὲ τὸν «Ἐργάνη» τοῦ Βιχτώρ Οὐγκώ και
 τὶς «Ἀρμονίες» τοῦ Λαμαρτίνου, ἕνας μικροεραῶος,
 ὁ Νικόλας Γκόγκολ, θαῦτος και γενναῖος, γὰ τὶς ἀρ-
 χὲς τοῦ περασμένου αἰῶνα, ρεαλιστής, ἔγραψε τὸν
 «Ἐπιθεωρητὴ», σκηρικὴ σάτυρα μ' ἐξαιρετικὴ ἠθο-
 γραφικὴ δύναμη και παρατήρηση.

Ἐνας νέος ὑπάλληλος ἀπὸ τὴν Πετρούπολη, τα-
 ξιδεύοντας γὰ διασκέδαση, θαφτίζεται ἀπὸ παρεξή-
 γηση και ἀπὸ τὴν ἀγαθὴ φαντασία τῆς ἐπαρχιακῆς
 κατώτερης ὑπάλληλης, γὰ κυβερνητικὸς ἐπιθεω-
 ρητής, κ' εἶσι θρίσκειται μπροστὰ στὴν ταπεινότερη
 κολακεία και μικροπρέπεια ἀπὸ τὰ δημόσια ὄργανα
 τῆς γραφειοκρατίας, πού καταπιέζουνε ἀσυνείδητα
 και ἀναντρα τὸ λαό, τὴν ἴδια ὥρα πού τρέμουνε, φο-
 βῶνται και δωροδοκοῦνε τὸν ἀνώτερό τους. Ὁ νέος
 ὑπάλληλος, ἐγγενικῆς καταγωγῆς, σπάταλος, χαρτο-
 παίχτης και κατεργάρης ἀπὸ ἀνατροφή και παράδο-
 ση, δέν ἀρνιέται νὰ παίξῃ τὸ ρόλο πού ἀδέλφια τοῦ
 φορτώσανε. Στρώνεται στὸ σπῆτι τοῦ διοικητῆ κα-
 λοπερνώντας και καλοτιρώγοντας, ζητᾶ σὲ γάμο τὴ
 νέα του κόρη, μαδὰ τοὺς ἀγαθοὺς ἐπαρχιωτῆς γυ-
 ρεύοντας ἀπ' ὅλους χρήματα γὰ νὰ τοὺς ὑποστηρί-
 ξῃ στὴν Πετρούπολη, και σκορπᾶ γύρω μ' ἐνδοκία
 πλουσιώτατες ὑπόχρεοις. Μὰ τὴν ὥρα πού ἔρχεται
 ὁ ἄλλος, ὁ πραγματικὸς ἐπιθεωρητής, στὴν ἐπισχία,
 αὐτὸς ἔχει τὴν ἐξυπνάδα νὰ τὸ σκόση, ἀφίνοντας
 τοὺς μικροπύνητες φιλοξενητῆς του στὴν πιὸ μεγά-
 λη κατάπληξη.

Ἡ «Ἐταιρία τοῦ Ἑλληνικοῦ Θεάτρου» ἀξιέπαινα
 διάλεξε τέτοιο ἔργο, και γὰ τὸ ἀνέθεσμά του στὴ
 σκηνὴ προσπάθησε νὰ δώσῃ τὴν ἱστορικὴ ἀγαπαρά-
 σιαση τῆς ἰδιωτικῆς ζωῆς τῆς ἐποχῆς. Ἡ μετάφρα-

ση τεχνουργημένη από τον κ. Κ. Χατζόπουλο, είχε φανεί την άτυχία σε μερικά μέρη να πέση σε γλωσσική συντηρητική διάρθρωση από τους ματαίοντες διοικητές της Έταιρίας, κ' έτσι μπορεί να ξηγηθῆ τὸ χάσιμο τῆς ἐνότητάς της, με τὴν καθαρῆς πού ἐδῶ και κεί τῆ σημαδεύει. Τὸ χιούμορ τοῦ Γκόγκολ και τὸ ἀβίαστο τοῦ διωλόγου του, συνταιριασμένα με τὴ γνήσια θεατρικὴ οἰκονομία, κατορθώνουν και κρατοῦνε στήν ἀνάλογη ἀπέκλιση τοῦς καθήμενους και κοινούς ἀνθρώπους πού μᾶς παρουσιάζει, και χωρὶς νὰ ξεπέφτῃ στήν κοινοτοπία τοῦ ἀπ' ἑλίου γνωρισμένου λαϊκοῦ κόσμου, δίνει τῆς ψυχικῆς στιγμῆς τοῦ κόσμου αὐτοῦ, μ' ἐξαιρετικὴ φροσκάδα.

Μὰ οἱ ἠθοποιοὶ πού παίξανε τοῦς πρώτους ρόλους, συνειδητοῦμε ἀπὸ τὴν πολύχρονη περιφρόνηση τοῦ ταλέντου τους σὲ λογὶς θέατρα τῶν «Ποικιλιῶν», δὲν μπορέσανε ν' ἀποδώσουν ψυχολογημένους χαρακτήρες σι τοῦς τύπους πού ὑποκριθῆκανε, με τὴν ἀπλή ἐκείνη κί ἄδολη φυσικότητα πού ὁ συγγραφέας προσάδησε νὰ τοῦς ζωγραφίσῃ. Τὸ ἐπιτηδῆμένο και χωρὶς φινέτσα τράβηγμα τοῦ χαρακτήρα ἀπὸ τὸν ὑποκριτῆ, γιὰ νὰ τὸν ἀποδώσῃ τάχατες αὐτόνε τὸ χαρακτήρα ζωντανώτερο, σημαίνει ἀνικανότητα ἴσα ἴσα τοῦ ἠθοποιοῦ, νὰ μπορέσῃ με τὰ πλά και φυσικὰ μέσα νὰ φτάσῃ σι τὸ σκοπὸ του.

Ἔτσι ἀπ' ἔλο τὸ θίασο παρατηρήθηκε ἀνησυχία και θιασὸν σι τὸ σκηρικὸ φανέρωμα τῆς κωμωδίας, και κάποιο παραλάτῃμα στήν ὑπερβολὴ και σι τὴ χορηγοκοπία, πού στέκονται πολὺ μακριὰ ἀπὸ τὴν τεχνικὴ γοργότητα σι τὴ δράση, ὅπως ἀπαιτεῖ τὸ ἥρεμα θεατρικὸ ξετύλιγμα τέτοιου εἴδους ἔργων. Τοῦτο φάνηκε περισσότερο σι τὲς τελευταῖες σκηνές, ὅπου κί ὁ μῆθος ξεφεύγοντας ἀπὸ τὸ σφιγμένο του πλέξιμο και ἔφος, φαίνεται σὰ νὰ τραβᾷ τὴ λύση μακρότερο ἀπ' ὅ,τι ἡ σημερινὴ ἀντίληψη ἐνὸς ἄξιου κοινού μπορεί νὰ δεχτῆ.

ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ

ΜΟΥΣΙΚΗ

— Πλουσιώτατε κ' ἐκλεκτὸ τὸ πρόγραμμα τῆς συναλλαγίας τοῦ Ὁδείου Λόγερου, πού δόθηκε τὴν Παρασκευὴ τὸ δευτέρω, 7 τοῦ Ἰουνίου. Ὁ Χαίντελ, ὁ Μπαχ, ὁ Δίσι, ὁ Σούμαν κί ἄλλοι κλασσικοὶ μουσικοὶ ἀποδοθήκανε τέλεια κί ἀπὸ τὴ χορωδία τοῦ Ὁδείου κί ἀπὸ τὸ πιάνο κί ἀπὸ τὸ βιολοντισέλλο, και οἱ ἀκροατῆς φέγγανε κατενθουσιασμένοι ἀπὸ τὴ μουσικὴ αὐτὴ γιορτῆ.

— Ἀπὸ τὸ γνωστὸ ἐκδοτικὸ οἶκο «ΜΟΥΣΙΚΗ» τῆς Στοῦς Ἀρσακίου τῶν κ. κ. Μυτακίδου και Μακρῆ, ἐκδοθήκανε τὰ Ἑλληνικὰ τραγούδια: «*Η φιλήμενη*» τοῦ κ. Θ. Ι. Σακελλαρίδου. «*Δ ἐ θ ἀ ξεχάσω...*» τοῦ κ. Ι. Φαρούδα και «*Η κατὰ ῥω*» τοῦ κ. Μ. Καλομοίρη.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

— Νέος φιλολογικὸς ἀστερισμὸς παρουσιάστηκε σι τὴν καλλιτεχνικὴ οὐρανὸ τῆς Ἀθήνας. Εἶναι τὸ καινούργιο μηριάτικο φιλολογικὸ και λογοτεχνικὸ περιοδικὸ «Μαῦρος Γάτος» πού ἴδνεμα και μόνο τοῦ διευθυντῆ του κ. Γεράσιμου Σπαταλά εἶναι ἀρετῆ

ὑπόχρηση πὸς θὰ ξεχωρίσει ἀνάμεσα σι τὰ ἴσα και ἴσα τοῦ εἴδους του.

Ὁ κ. Σπαταλάς με πολλὴ φινέτσα, σι τὴ θέση μιᾶς συνηθισμένης εἰσαγωγῆς ἢ, καλύτερα, προκήρυξης ὅπου νὰ κάνει, σι τὸ κοινὸ, γνωστὸ τὸ πρόγραμμά του, βάζει πρωτοσέλιδο ἕνα γράμμα τοῦ Γ. Καλομοίρου πρὸς τὸν Σ. Μαριζώκη, ὅπου ὁ ἐπιστολογράφος παραπονιέται γιὰ τὸ ἀτέλειωτο κί ἀδιάκοπο ἀλληλοἰαγώμα τῶν ἀνθρώπων τῶν γραμμάτων:

«Ἀλληλοτραγουόμενοι ἐξασθενίζετε τὰς δυνάμεις σας και ἐξασθενίζετε και τῶν ἐν Κερκύρα τῆν δύναμιν.»

Και πάρα κάτω: «Τὰτα λέγω μετὰ λύτης μου και ἐγὼ και εἶποι πολλοὶ κατ' ἐμοὶ μιν ἐκ Κερκύρας θὰ ἐπιθυμοῦσαμεν νὰ γράψωμεν και διὰ σᾶς και δι' ἄλλους, τῶν ὁποίων ἡ ἐργασία ἔχει ἀξίαν, ὅχι θεβαίως διὰ νὰ ὠφελήσωμεν ἢ διὰ νὰ δολοφονήσωμεν ἄτομα, ἀλλὰ διὰ νὰ συντελέσωμεν ὅσον μᾶς εἶναι δυνατὸν εἰς τὴν ὑπαρξιν κριτικῆς ἀνωτέρας τῶν ἀτομικῶν παθῶν, διὰ νὰ ἐκπληρώσωμεν τέλος ἕνα καθῆκον πρὸς τὴν Ἑλλάδα»...

Χειροκροτοῦμε τὴν ἰδέα τοῦ κ. Σπαταλά.

Ἀπὸ τὴν ἄλλην ὕλη τοῦ «Μαῦρου Γάτου» ξεχωρίζουμε πολλὰ τ' ἀξιόλογα και προσπάντων: Ἐνα ποίημα τοῦ διευθυντῆ του κ' ἐφτὰ ποιήματα Ἰταλῶν ποιητῶν μεταφρασμένα ἀπὸ τὸν ἴδιο πού ἑμως, ἐξὸν ἀπὸ ἕνα, δὲ μᾶς φαίνονται τόσο ἀβίαστα σὸν τὰ πρωτότυπά του μὴ σειρὰ ἀπὸ 6 τετράστιχα, λιτὰ και σφιχτοδεμένα ποιηματάκια, κάτω ἀπὸ τὸν κοινὸ τίτλο «Κρινάκια», τοῦ Γλάφκου Ἀλίθερου πού μαυροῦνε ἀληθινὴ ποιητικὴ σύλληψη και μίαν ὠραία γλωσσολογικὴ μελέτη τοῦ κ. Μ. Φιλίππα γιὰ τὴ λέξη «ἀρματωλός», καθὼς και μιὰ πρόζα τοῦ ἴδιου πού μᾶς κάνει νὰ προτιμοῦμε τὸ γραμματικὸ ἀπὸ τὸ λογοτέχνη.

— Σι τὸ ποίημα τοῦ Ἄγη Λεβέντη: «*Τροῖς ο ν τ α ς*» πού τυπώθηκε σι τὸ περασμένο φύλλο (σελ. 384) ἢ τρίτη στροφῆ, πού τυπώθηκε λαθεμένη, πρέπει νὰ διαβαστεῖ ἔτσι:

Τὸ καθετὶ πού ἐγγόρῃσα και πού εἶδα
μεσ' σι τὴ στροφῆ τῆς ζωῆς τὴ φρενιασμένη
τὸ ἀγάπησα σι δευτέρη πατρίδα.

ΞΕΝΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Γαλλία.— Τὰ νέα και στερεὰ ποιήματα τοῦ Ροστάν, πού ταναφέραμε σι τὸ περασμένο φύλλο, μᾶς ἔκαναν μίαν ἐντύπωση κάπως καλύτερη ἀπὸ κείνην πού μᾶς ἄφισε ὁ τελευταῖος τόμος τοῦ Richerpin. Ἡ μουσα τους εἶναι ρομαντικοπατριωτικὴ, μιλεῖ μ' ἕναν τρόπο πού, τουλάχιστο σήμερα πιά, δὲν κάνει τὴν ἐντύπωση πού γυρεῖ νὰ κάνει' σιρογεῖ με σήματα παλιωμένα πού δὲ μᾶς δίνουν τὴν ἐντύπωση τῆς ἀλήθειας, τῆς καλλιτεχνικῆς, ἐννοοῦμε, ἀλήθειας' και σπάνια τραγουδεῖ. Γιὰ τὰ πῦρ μεγάλα μάλισια ἀπὸ τὰ ποιήματα τοῦ «*Le vol de la Marseillaise*» θὰ μπορούσε κανεὶς νὰ πει πὸς μοιάζονε λίγο με ἄρθρα, με πεζογραφία θαμμένη σὲ πολὺ δμορφους στίχους. Μπορεῖ βέβαια νὰ συγκινοῦν ἕναν καλὸ πατριώτη, ἑμως τὴν ἔδολη καλλιτεχνικὴ συγκίνηση σπάνια μᾶς τὴν δίνουν. Με λίγα λόγια: Ἡ μουσα τοῦ Ροστάν μοιάζει κάποτε σὸν πρωτοξάδερ-

φη, όμως πολὺ ὠραιότερη βέβαια, τῆς μούσας τοῦ μακαρίτη τοῦ Π. Συνοδινῶ. Στίχοι σὰν τοὺς παρακάτω ἐπάρχονταν πάρα πολλοί.

Potsdam! - Borgia n' est plus qu' un pauvre sire,
[et Sforze

Qu' un quidam
Depuis ce qui c'est fait en mil neuf cent quatorze
A Potsdam!

Lá, tout fut résolu dès le premier dimanche
De juillet.
Le petit bras trop court dans sa trop longue manche
S' ennuyait!

Κί ἐξακολουθεῖ μὲ τὴν ἴδια σιροφή γὰρ δηγίεται:
«Ὁ τρελὸς πὸν γεροῦσε μπροστὰ σὸ στεγνὸ του
τὸ μαρούτι, δίχως νάχει δεῖ τί θὰ γινόταν ἂν ἄνα-
βε τὸ φυτίλι, θέλησε γὰρ δεῖ.

«Κι οἱ ἄντρες εἶναι καθιομένοι γύρω ἀπὸ ἓνα πο-
λεμικὸ σχέδιο, αὐτὸ τὸ μήνα ἔπον τὸ δρεπάνι πίστευε
πὼς δὲ θὰ εἶχε παρὰ γὰρ θερίση.»

Κι ἀκολουθοῦν κάποιον 26 ὅμοιες σιροφές.

Ἐνα σονέτο μὲ τὸν τίτλο «Φρίξη κι Ὁμορφιά»
ἀρχίζει ἔτσι:

Sabreur de mains d'enfants qui demandaient du pain,
Brûleur de basilique et de bibliothèque,
Geste obscène, oeil sanglant, front anthropopithèque,
L' homme ne s'est jamais plus hideusement peint.

Σ' ἓνα ἄλλο ὑποσηρῖζει πὼς ὁ Beethoven εἴ-
τανε Βέλγος:

A vous, la symphonie héroïque? Oh, non; Comme
On y sent qu'un héros meurt pour la Liberté!
La Belgique reprend ce qu' elle a mérité.
Le plus grand de ses rois lui rend son plus grand

[homme.
Beethoven? ses aïeux sont de Louvain. Delà
Ce masque d' xilé que parmi vous il a...

Ἐπάρχονταν ὅμως καὶ σιροφές πού, κι ἂν δὲ μᾶς
γεμίζουν τέλεια τὴν καρδιά, μᾶς κερδίζουνε μὲ τὴ
χάρη τους, καὶ πὸν σίγουρα δὲν θὰ τοὺς ἔγραφε ποτὲ
ὁ Π. Συνοδινός:

«Mort à cheval, au galop.»
La gloire de Lancelot
N'est plus qu'un bruit de grelot!

Ces cinq mot, quand on les lit,
Font soudain que l'on pâlit
Honte à qui meurt dans son lit!

Comment lire ça tout haut
Sans étouffer un sanglot!
«Mort à cheval, au galop!»

Ἐχει καθιλαριστικὴ λεβεντιά καὶ ὀρμητὴ τὸ ποι-
ημα αὐτό. Κρίμα μόνο πὸν κρατεῖ πολὺ, καὶ τὸ θέμα
του ἀδυνατίζει μέσα σὶά 18 τρισιτῆρα πὸν ἀκολουθοῦν
ἀκόμα.

Ἐπίσης ἀρκετὰ καλογριζμένο εἶναι καὶ τὸ σονέτο
«La Cathédral» πὸν ἀρχίζει ἔτσι:

Ils n'ont fait que la rendre un peu plus immortel.
L'Oeuvre ne perit pas, que futile un gredin.
Demande à Phidias et demande à Rodin
Si, devant ses morceaux, on ne dit plus: «Cest' Elle!»

La forteresse meurt quand on la démantèle.
Mais le Temple, brisé, vit plus noble...

Ἰδιαιτέρω ἐνδιαφέρον γιὰ μᾶς, γιὰ τὸ περιεχό-
μενό τους ἔχουν πέντε σονέτα του. Τὰ τέσσερα εἶναι
γιὰ τὴν Ἑλλάδα κάτω ἀπὸ τὸν κοινὸ τίτλο «Ὁ Τά-

φος τοῦ Ἀχιλλέω». Τὸ πέμπτο εἶναι γιὰ τὸν ἓνα
ἀπὸ τοὺς διὸ γιούς τοῦ Ψυχάρη, πὸν σκοτώθηκαν
στὸν πόλεμο, τὸν ποιητὴ. Δὲ θέλω γὰρ τὰ κομματιασὰ
καὶ δὲν μπορῶ γὰρ τὰ θάλλω δλόκληρα σ' αὐτὴ τὴ
στήλη. Ἴσως γὰρ καταφέρουμε γὰρ δημοσιέψουμε κάνα
δυὸ ἀπ' αὐτὰ, μεταφρασμένα.

— Ἡ «Παρθένα καὶ τὰ σονέτα» εἶναι ὁ τίτλος
ἑνὸς νέου ποιητικοῦ τόμου τοῦ Francis Jammes.
Ὁ ποιητὴς εἶναι γνωστὸς στὴν πατριδα του ἀπὸ προ-
ηγούμενα ἔργα του. Στὸν τελευταῖο τόμο, προπάντων
στὰ εἰκοσιέξη σονέτα πὸν ἀποτελοῦνε τὸ πιὸ οὐσια-
στικὸ μέρος τῆς συλλογῆς, δείχνει μιὰ προσπάθεια
καὶ μιὰν ἐξέλιξη πρὸς τὴν καλλιτεχνικὴ τελειότητα
τῆς μορφῆς. Τὰ ποιήματά του δὲ μυρίζουν μαρούτι,
μόνο λίγο λιθάνι, γιὰ τὸ οἱ δυὸ σειρὲς ἀπὸ τὰ σονέτα
τοῦ Jammes χωρίζονται ἀπὸ δυὸ θερηκενικὸς ὕ-
μνους ἢ ψαλμοὺς πὸν δὲν κρίνονται κι ἀσχημοί.

— Περισσότερο θγαλμένο ἀπὸ τοὺς καιροὺς πὸν
ζοῦμε, εἶναι τὸ βιβλίον τοῦ Jules Romains πὸν
βγήκε μὲ τὸν τίτλο «Europe». Εἶναι ἓνα ποίημα
ἐμπνευσμένο ἀπὸ τὸν πόλεμο, μὲ εἰλικρίνεια καὶ συγ-
κίνηση, δίχως τοὺς ψεύτικους ρομαντισμοὺς πὸν συ-
νήθως ἀκολουθοῦνε σὰν κατάρα τὰ τέτοιον εἶδους.

— Ἀντίθετα μὲ τὰ παραπάνω, ἐπιτελῶς μὲ τὴν
παράδοση τοῦ Rostand, Richerpin καὶ ἄλλων, πα-
ρασιτάζεται ἡ πολεμικὴ μούσα τοῦ Jacques Denal
στὸ πολυσέλιδο βιβλίον του πὸν ὀνομάζεται «Le Li-
vre sans amour». Ὁ ποιητὴς του ἐξακολουθεῖ γὰρ
κοιτάζει τὸν πόλεμο μὲ τὰ ρομαντικὰ χροματιστὰ
ματογνώλια, χωρὶς γὰρ βλέπει πὼς ὁ τελευταῖος πό-
λεμος κάθε ἄλλο εἶτανε παρὰ ρομαντικὸς. Δίχως
ἄλλο, ἓνας πὸν βλέπει σήμερα τὰ τραύματα ἥπως ὁ
Denal, δὲ βλέπει μὲ τὰ δικὰ του τὰ μάτια, μόνο μὲ
μάτια δανεϊκά.

Οἱ στίχοι πὸν θάζουμε παρακάτω, θαρροῦμε, ἀρ-
κοῦν γιὰ γὰρ τὰ πὸν ὅλα. Ὁ ποιητὴς λέει στοὺς νέ-
οι πὸν πήγανε, παιδιὰ ἀκόμα στὸν πόλεμο:

On vous a pris à l'âge où l'on prenait les mousses,
et vous êtes allés, sans déformer vos rangs,
Jouer ce jeu terrible où l'on ne crie plus «Ponce»...
Nous ne vous savions pas des petits aussi grands.

Κι οἱ παρακάτω, πιὸ περίφημοι, πὸν ὄσοι εἶδανε
ἀπὸ κοντὰ πόλεμο μποροῦν γὰρ τοὺς γλεντίσουν ἀκόμα
καλύτερα:

Vibrato des obus, pizzicati des balles,
tremolo des appels, forte des «En avant»,
staccato des hoquets, pianissimo des râles,
rumeur immense éparpillée aux quatre vents...

— Ὁχι πολὺ καλύτερα, ὅμως καλύτερα, τὰ κα-
ταφέρνει ὁ Albert Jean στὸν ποιητικὸ του τόμο
«Passant du monde». Ὁ εἰρηκὸς ρομαντισμὸς
δὲ φαίνεται γὰρ ἔχει περισσότερο σιτιχέια ζωῆς ἀπὸ
τὸν πολεμικὸ, σήμερα:

Mon coeur. mon fameux coeur que j'ai tant raconté

Kai:
Ah! le vide obsédant de nos histoires de femmes!

Kai:
Tu sens très bien que ton beau rêve fout le camp.

Τέτιοι στίχοι μᾶς πλήττουν.

— Συμπληθικὸς στίχους μᾶς δίνει ὁ Jean Ro-
yère στὰ ποιήματά του «Par la lumière peints»..
Ἐχουν κατὶ πὸν θυμίζουν τὸ Malarmé.

— Ὁ Louis Roubaud, στὸ περιοδικὸ «Le

Сгарουίλλοτς γράφει μερικά πού δὲ ἔτι εἶταν κατὸ νάκουστοῦνε κι ἀπὸ μᾶς. Εἶναι συμβουλὲς στοὺς νέους λογοτέχνες:

«Νομίζω πὼς εἶναι καιρὸς νὰ καταγγεῖθῃ τὸ κακό: πάρα πολλοὶ ἀπὸ κείνους πού γράφουν, σὴν ἐποχὴ μας, θαρροῦν πὼς εἶναι ἀρκετὰ ὀπλισμένοι γιὰ τὴ σιλολογία, τὴ σιγμὴ πού ἔχουν ἀποχίσει μιὰ βιβλιοθήκη. Πάρα πολλοὶ ποιητὲς ἀκολουθοῦνε τὶς συμβουλὲς τοῦ δασκάλου πού δίδακε κνὰ διαβάζομε μὲ μιὰ πένα σὺν χέρι, νὰ γράφουμε μ' ἕνα βιβλίον. Πάρα πολλοὶ θάχαξαν τὴν μεγαλοφυΐα τους, ἂν ἔχασαν τὸ μνημονικὸ τους.

«Ἄν δὲ θροίκομαι σὲ μεγάλη πλάνη, εἶναι βέβαιον πὼς ὅσοι ξεχώρισαν τώρα τελευταῖα σὶὰ γράμματα, εἶναι ἴσια ἴσια ἐκείνοι πού δὲν τοὺς εἶταν πιὰ ἀρκετὸ νὰ γράφουν ἀπὸ βιβλία.

«Ὁ συγγραφέας πού τρέφεται ἀπὸ τὰ βιβλία, δὲ φιλοδοξεῖ ἄλλον ἀναγνώστη ἔξω ἀπὸ συγγραφέα. Τὰ χεῖλη του δὲν μποροῦν νὰ προσφέρουν πιὰ λόγια ἀνθρώπινα, κι οἱ «ἄνθρωποι», πού τοὺς ἀρνήθηκε, τὸν ἀποφεύγουν.

«Στὸ ἐξῆς, καταδικασμένοι νὰ μὴ θρεῖ πιὰ ἀπὸ τὰ σύνορα τοῦ στενοῦ κύκλου ἐκείνων πού θανατοῦνται ἀναμεταξύ τους, νὰ μὴ θρεῖ ἄλλους συντρόφους ὅξω ἀπὸ τὸ περήφανο σωματεῖο του, μεταχειρίζεται ὅλη του τὴ δύναμη σὺν νάνασθήσει τὸ νεκρὸ ὑλικό. Κι ἔτσι ἀρχίζει νὰ χρησιμοποιεῖ, φτιάχνει θεωρίες, θεμελιώνει θερηκεῖες, νομίζει πὼς θροίκει καινούριες αισθητικὲς, ζυγιάζει, μετράει καὶ λογαριάζει ἰδέες, λέξεις καὶ σύμβολα, καὶ σκαρώνει φιλολογικὲς στρατηγιῆς!»

«Τὰ νεώτερα περιοδικὰ καταγίνονται ὅλα περιπὸν ἀποκλειστικὰ μὲ τὴν κριτικὴ. Πολλὲς φορὲς κάνουν ἀνάλυση κριτικῶν βιβλίων. Ἀυτὰ τὰ ἴδια τὰ περιοδικὰ κρινονται ἀπὸ ἄλλα πού ἔχουν γιὰ σκοπὸ τὴν ἐπιθεώρηση τῶν ἐπιθεωρήσεων! Ἔτσι φτάνουμε σὺν σημείον νὰ ψάχνουμε τοῦ πάκου νὰ βροῦμε, μέσα σὺν σκοτεινὸ λαβύρινθο, τὴν τελευταῖα χλωμὴ τοῦ ἥλιου ἀχιίδα πού νὰ φωτίζει τὸ πρωτότυπο ἔργο.»

Σταματοῦμε ὡς ἐδῶ πού τὰ λόγια τοῦ Louis Roubaud ἔχουνε γενικότερη σημασία. Πάρα κάτω τὸν ὑποπιευδύμασε πὼς ἴσως γυρεύει ἀπὸ τοὺς νέους νάφροισθῶν σὺν «μεγάλο, πραγματικὸ Δράμα» πού παίχτηκε σὺν καιρὸ τους. Τὸν πόλεμο δηλαδὴ. Ἐδῶ δὲν τὸν ἀκολουθοῦμε. Ἡ Τέχνη θάγκαλιάζει πάντοτε ὀλάκρησιν τὴ ζωὴ, καὶ τὸ ἐργαστήρι της θὰ εἶναι σὺν ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου, πού εἶναι αἰώνια. Ὁ ποιητὴς σ' ἕνα καυγὰ μεθυμένον, μέσα σ' ἕνα καπελιό, μπορεῖ νὰ ξεχωρίσει τὸν αἰώνιον ἀνθρώπο ἐπίσης καλὰ, ὅσο καὶ μέσα σὺν παγκόσμιο τὸν πόλεμο. Ἴσως καὶ καλύτερα. Τάλλα, ἢ φλοῦδα, εἶναι γι αὐτὸν ὁ τρόπος πού ἐκφράζεται ἢ αἰώνια ἀλήθεια, καὶ μπορεῖ νὰ διαλέξει ἐκείνον πού τοῦ κάνει περισσότερο. Σὲ δραματικὰ χρόνια γεννήθησαν τὰ ἔργα τοῦ Γκαίτς, μὰ μαρτυροῦν δὲ μυρίζουνε.

Ἄλλο τὸ ζήτημα πὼς ἢ Τέχνη πρέπει νὰ παίρνει ζωὴ ἀπὸ τὴ ζωὴ. Δὲν μποροῦμε ὅμως καὶ νὰ καταδικάσουμε ἢ ἀρνηθῶμε τὴν ἐπίδραση τοῦ βιβλίου ἀπόλυτα. Τὸ ζήτημα ὅμως εἶναι τὸ πὼς κανεὶς τὸ διαβάσει καί, ἀκόμα περισσότερο, πὼς τὸ διαβάσει. Περισσότερα δὲν μποροῦμε νὰ πούμε ἐδῶ.

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Τορ. Σύμψη. Φύλλα στέλνουμε. Πολλὸ ὁραματικὸ μὰ φαίνεται προσπάθησε νὰ δεῖς τὴ ζωὴ μὲ τὰ δικὰ σου τὰ μάτια. — κ. Σβ. Σκ. Σύμψη. Ἀπὸ τὰ ποιήματά σου ὑπάρχει, κάποια ὑπερβολή. Ὅμως καὶ οἱ στίχοι σου δὲν εἶναι ἀψυγὰ διαστοί. Ἐπειτα φράσεις σὺν αὐτὴν: «Ἐχει φορὲς π' ἀντιλαλοῦν σὺν νοῦσῳμα τοῦ ἀνθρώπου πολλὲς φωνὲς κτλ.», δὲν μᾶς πωλοῦσόν. — κ. Ἰακ. Ναθ. Λευκάδα. Πολλὸ νόστιμο, μὰ πρόχειρα γραμμένο. Ἡ ποίηση εἶναι θεῖο δῶρο, ἢ τέχνη εἶναι δουλιὰ. — κ. Β. Ἀστερ. Σὺν τραγοῦδι σου οἱ στίχοι 3, 8, 18, 20 εἶναι λαθεμένοι. Τὸ «ἀνογ' εἰ δὲχται» καὶ «φτυχία» δὲν μᾶς ἀρέσουν. «Τὰ δὲχται του ποῦδαι πολλὸ βριά» εἶναι ἄεργο, γιὰ δὲν μποροῦμε δίχως λόγο νὰ βάζουμε πρόταση ἀντὶ ἐπίθετο, μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ γίνει στίχος. — κ. Τακ. Ἰω. Δάθος ἀπὸ Καλύτερα ὅπως ἴσως. Τὸ «Ἀπ' ἕνα διαγωνισμὸ» τὸ διαβάσαμε. Νὰ εἶσαι εὐχαριστημένος πού δὲ σ' ἀπορίστανε κίβλας! Στείλε μᾶς κανένα ἐπιγράμμα ἔτσι, νόστιμο — κ. Γεωρ. Βαρ. Εἶναι πολλὸ κακογραμμένο καὶ δὲν προσφάσαμε νὰ τὸ διαβάσουμε. Παρακαλοῦμε ὅλους νὰ γράφει καθαρά, γιὰ ἔχουμε κάθε βδομάδα σωρὸ νὰ διαβάζουμε. κ. Δ. Κρ. Πειρ. Θὰ παρᾶψες. Στείλε συστημένο Τὸ κωμικὸδραμα νόστιμο, μὰ ὄχι φιλολογικὸ. — κ. Α. Αλμ. Πινδ. Σὺν ὑπερβολικὴ φαντασία. — κ. Τσεμπ. Α. Γράψε κανένα ἄλλο ὀλιγότερο κοινὸκαὶ στείλε τὸ μᾶς. — κ. Α. Βορ. Βίλο. Θὰ δημοσιευτεῖ. Ὅμως δὲν κάνετε καλὰ νὰ παρεξηγεῖτε ὅπως δὲν παρεξηγοῦμε καὶ μεις κανένα. Κι' οὔτε γράφει ὁ Καρὸ δια τὰ χωρ. Γραμμ. Ὁ «Νουμᾶς» εἶναι περισσότερα πρόσωπα πού τις φηγοῦσε τους τις καμαρώσατε σὲ πέντε ἐξὶ φύλλα. Ἄν περάσει ἀπ' τὸ γραφεῖο μᾶς θὰ μᾶς κάνετε εὐχαρίστηση — κ. Τακ. Φιτο. Λαμία. Οἱ ἀίητες θὰ δημοσιευτοῦν, ἂν θέλεις, ὅπ' κῦθνη σου. Γαυτὸ πρέπει νὰ μᾶς στείλεις τάληθινὸ σου τῶνομα, νὰ τὸ ἔξομε μεις. — κ. Γρ. Στρ. Ὀδοιστικὰ ὁ «Νουμᾶς» διευθύνεται ἀπὸ τὴ Συνομοσπονδία πού τὴν ἀποτελοῦν οἱ Δ. Ταγνόπουλος, Κ. Καρθαῖος, Ρήγας Γκίλφης, Κ. Παρορίτης, Κίμ. Ι. Θεοδοσοπούλος καὶ Πάνος Δ. Ταγνόπουλος. Ἡ ἐξακέφαλη λοιπὸν αὐτὴ Ὑδρα, πού τὰ κεφάλια της τὰ εἶδαι κρεμασμένα σὶς πρῶτες σελίδες τοῦ «Νουμᾶ», ἀποφασίζει γιὰ ὅλα τὰ γενικὰ ζητήματα. — κ. Νεῖλο Δ. Τὸ ἐπιγράμμα δημοσιευτεῖται σήμερα. Τ' ἄλλα, ὀργότερα. — κ. Μικρὸ. Κανένα ἄλλο, καλύτερο. — κ. Δημ. Ἰκ. Μᾶς λύπησε πολλὸ, παιμπολὸν τὸ γράμμα σου. Πιστεψέ μᾶς, πὼς ἢ ἀπάντησιν γράφτηκε πρὶν ἔγνη τὸ γράμμα πού μὰ ζητοῦσε ἕνα ναι ἢ ἕνα ὄχι. Ἐχει δημοσιευτεῖ, θαρροῦμε. κάποιον δικὸ σου σὲ περασμένο φύλλο. Δὲν ἀξίζει ν' ἀπογοητεύσαι ἔτσι εὐκόια. Ἄν ἔχεις τίποτε μέσα σου, κ' ἔχεις σίγουρα, δὲν πρέπει νὰ τὸ πνίξεις ἔτσι ἄστοργα. Στείλε μᾶς τίποτ' ἄλλο, γιὰ νὰ μᾶς πείσεις ἔτσι πὼς δὲν κρατῆς κάποια μαζὶ μᾶς. — κ. Α. Β. Οἶν. Εἶναι γραμμένο βιαστικὰ, φαίνεται.

Ο "ΝΟΥΜΑΣ",

πουλιέται σ' ὅλα τὰ βιβλιοπωλεῖα καὶ τὰ κίβλα. Ὅσοι θέλουν περασμένα φύλλα καὶ τὰ ζητοῦν σὺν γραφεῖα τοῦ „ΤΥ-ΠΟΥ“, Σοφοκλέους 3.

ΚΑΠΙΝΑ
ΣΙΓΑΡΕΤΑ ΜΕΞΗ